

Plan działań krótkoterminowych (PDK) – realizacja przez Miasto na prawach powiatu

PDK został przyjęty przez Sejmik Województwa Śląskiego dnia 18 grudnia 2017 roku jako część Programu ochrony powietrza (Uchwała nr V/47/5/2017 SWŚ; publikacja w Dzienniku Urzędowym WŚ dnia 28 grudnia 2017 roku) i **obowiązuje od dnia 11 stycznia 2018 roku.**

PDK stanowi akt prawa miejscowego.

PDK odnosi się do działań w zakresie ograniczenia skutków i czasu trwania przekroczeń oraz zmniejszenia ryzyka wystąpienia przekroczeń w danej strefie, poziomu alarmowego, dopuszczalnego lub docelowego substancji w powietrzu.

Za wykonywanie kontroli realizacji PDK odpowiedzialny jest Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach.

Zgodnie z PDK Miasto informuje w sposób ciągły mieszkańców o jakości powietrza poprzez zamieszczenie na swojej stronie internetowej linku do strony Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Katowicach <http://katowice.wios.gov.pl> oraz <http://powietrze.katowice.wios.gov.pl/> Zaleca się, aby informacja ta znajdowała się na głównej stronie internetowej w zakładce pod nazwą „JAKOŚĆ POWIETRZA”. Odpowiedzialne za to działanie jest Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego (PCZK):

Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego	Art. 17 ustawy o zarządzaniu kryzysowym	Informowanie właściwych organów, społeczeństwa oraz podmiotów o konieczności podjęcia działań krótkoterminowych w przypadku ryzyka wystąpienia w danej strefie przekroczeń poziomów dopuszczalnych, docelowych lub alarmowych
---	---	---

Zgodnie z PDK i Procedurą powiadamiania o jakości powietrza, WIOŚ przygotowuje **powiadomienie o jakości powietrza** i przekazuje je do Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego (WCZK) Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego. WCZK przekazuje powiadomienie do PCZK ze wskazaniem POZIOMU PDK, jeśli występuje (I lub II lub III). PCZK analizuje powiadomienia¹ pod kątem obszaru, którego dotyczy powiadomienie (czy wprowadzenie danego POZIOMU dotyczy danego miasta).

¹W powiadomieniu wskazany jest OBSZAR, którego dotyczy ostrzeżenie.

POZIOM I (informacyjny i edukacyjny) Powiadomienie o wystąpieniu przekroczenia

Po otrzymaniu z WCZK powiadomienia o POZIOMIE I (mailowo i telefonicznie) PCZK zamieszcza taką informację² na stronie internetowej Miasta. Zaleca się, aby informacja ta znajdowała się na głównej stronie w zakładce pod nazwą „JAKOŚĆ POWIETRZA”.

POZIOM I wprowadzany jest do końca danego roku.

²Szczegółowy sposób postępowania w Urzędzie Miasta powinien zostać określony procedurą wewnętrzną.

POZIOM II (informacyjny i operacyjny) Ostrzeżenie

Po otrzymaniu z WCZK powiadomienia o POZIOMIE II (mailowo i telefonicznie) PCZK zamieszcza taką informację² na stronie internetowej Miasta. Zaleca się, aby informacja ta znajdowała się na głównej stronie w zakładce pod nazwą „JAKOŚĆ POWIETRZA”. Ponadto PCZK informuje:

- **Straż Miejską** - informacja o konieczności podjęcia działań operacyjnych (m.in. kontroli) (lub wyznaczonych w ramach procedury wewnętrznej osób, w przypadku braku Straży – dot. Miasta Żory - obowiązek zapewnienia dyżuru mailowego i telefonicznego w Urzędzie również w dni wolne od pracy oraz obowiązek podjęcia działań operacyjnych),
- **Powiatową Komendę Policji,**
- **placówki zdrowia** (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **placówki oświatowe** (wszystkich szczebli – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **placówki opiekuńcze** (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **media lokalne,**
- **mieszkańców** – oprócz strony internetowej również poprzez inne dostępne komunikatory, np. media społecznościowe, pocztę elektroniczną, sms-y, strony internetowe podległych Miastu placówek.

PCZK przekazuje **dotatkowe informacje dla dyrektorów placówek zdrowia** o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych (np. wzrost dolegliwości astmatycznych lub niewydolności krążenia) z powodu wysokich stężeń zanieczyszczeń.

PCZK umieszcza na stronie internetowej Miasta informację o ogłoszeniu POZIOMU II, zawierającą:

- rodzaj poziomu ostrzegania,
- obszar objęty przekroczeniami,
- możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych zgodnie z zaleceniami Wojewódzkiego Inspektora Sanitarno-Epidemiologicznego,
- informacje o działaniach krótkoterminowych koniecznych do podjęcia i innych środkach zaradczych, głównie działaniach informacyjnych,
- wskazanie grup ludności wrażliwych na wysokie stężenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz środki ostrożności, które powinny być przez te grupy podjęte.

POZIOM II ogłasza się na 24 godziny lub na 48 godzin, co wynika z powiadomienia WCZK.

Podejmowane środki operacyjne przez Miasto dla POZIOMU II, to w szczególności:

1. Intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych pod kątem spalania odpadów oraz realizacji zapisów uchwały antysmogowej,

2. Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi,
3. Zalecenie ograniczenia stosowania kominków,
4. Zalecenie korzystania z komunikacji zbiorowej zamiast indywidualnej.

Wskaźniki monitorowania dla Miasta dla POZIOMU II, to:

- Ilość przeprowadzonych kontroli spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w trakcie trwania POZIOMU II,
- Spełnienie obowiązku przekazywania informacji - wersja elektroniczna lub papierowa.

POZIOM III (operacyjny, informacyjny, nakazowo/zakazowy) Alarm smogowy

Po otrzymaniu z WCZK powiadomienia o POZIOMIE III (mailowo i telefonicznie) PCZK zamieszcza taką informację² na stronie internetowej Miasta. Zaleca się, aby informacja ta znajdowała się na głównej stronie w zakładce pod nazwą „JAKOŚĆ POWIETRZA”. Ponadto PCZK informuje:

- **Straż Miejską** - informacja o konieczności podjęcia działań operacyjnych (m.in. kontroli) (lub wyznaczonych w ramach procedury wewnętrznej osób, w przypadku braku Straży – dot. Miasta Żory - obowiązek zapewnienia dyżuru mailowego i telefonicznego w Urzędzie również w dni wolne od pracy oraz obowiązek podjęcia działań operacyjnych),
- **Powiatową Komendę Policji,**
- **placówki zdrowia** (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **placówki oświatowe** (wszystkich szczebli – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **placówki opiekuńcze** (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto),
- **media lokalne,**
- **mieszkańców** – oprócz strony internetowej również poprzez inne dostępne komunikatory, np. media społecznościowe, pocztę elektroniczną, sms-y, strony internetowe podległych Miastu placówek.

PCZK przekazuje **dotatkowe informacje dla dyrektorów placówek zdrowia** o możliwości wystąpienia większej ilości przypadków nagłych (np. wzrost dolegliwości astmatycznych lub niewydolności krążenia) z powodu wysokich stężeń zanieczyszczeń.

PCZK umieszcza na stronie internetowej Miasta informacje o ogłoszeniu POZIOMU III, zawierającą:

- rodzaj poziomu ostrzegania,
- obszar objęty przekroczeniami,
- możliwość wystąpienia negatywnych skutków zdrowotnych zgodnie z zaleceniami Wojewódzkiego Inspektora Sanitarno-Epidemiologicznego,
- informacje o działaniach krótkoterminowych koniecznych do podjęcia i innych środkach zaradczych, głównie działaniach informacyjnych,

- wskazanie grup ludności wrażliwych na wysokie stężenia zanieczyszczeń w powietrzu oraz środki ostrożności, które powinny być przez te grupy podjęte.

POZIOM III ogłasza się na 24 godziny lub na dłużej w zależności od prognoz, co wynika z powiadomienia WCZK.

Podejmowane środki operacyjne przez Miasto dla POZIOMU III, to w szczególności:

1. Intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych w zakresie spalania odpadów oraz przestrzegania zapisów uchwały antysmogowej,
2. Wzmoczone kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi,
3. Zalecenie ograniczenia stosowania kominków,
4. Wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej po uzgodnieniu zakresu z przewoźnikami,
5. Zalecenia korzystania z komunikacji zbiorowej zamiast indywidualnej,
6. Przekierowanie uciążliwego natężenia ruchu pojazdów na odcinki alternatywne w przypadku funkcjonowania systemu ITS w mieście.

Wskaźniki monitorowania dla Miasta dla POZIOMU III, to:

- Ilość przeprowadzonych kontroli spalania paliw, odpadów i pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi w trakcie trwania POZIOMU III,
- Spełnienie obowiązku przekazywania informacji - wersja elektroniczna lub papierowa,
- Rodzaj wprowadzonych ograniczeń na terenie Miasta.

W ramach przygotowania do wprowadzenia PDK Miasto ma obowiązek przygotować szczegółową listę adresową instytucji, które należy powiadomić o ogłoszeniu POZIOMU II i POZIOMU III i wdrożeniu działań.

Lista dotyczy jednostek organizacyjnych podległych jednostce samorządu oraz podmiotów niezależnych od samorządu działających na terenie miasta i musi być corocznie aktualizowana. Listy przygotowuje i aktualizuje komórka w Urzędzie Miasta wskazaną procedurą wewnętrzną i przekazuje do PCZK:

- ✓ Listę placówek zdrowia, opiekuńczych, oświatowych, mediów lokalnych oraz jej aktualizację,
- ✓ Adresy mailowe oraz imiona i nazwiska, telefony i stanowiska służbowe pracowników odpowiedzialnych za publikację i przekazywanie informacji o powiadomieniach oraz wdrażanie działań z PDK w przypadku braku straży miejskiej oraz aktualizację danych przy każdej zmianie,
- ✓ Adresy mailowe i nr telefonów straży miejskiej oraz aktualizację danych przy każdej zmianie.

Miasto przekaże dyrektorom placówek oświatowych (wszystkich szczebli – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto) i opiekuńczych (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto) oraz dyrektorom placówek zdrowia (wszystkie – niepubliczne i publiczne, również prowadzone przez inne organy założycielskie niż Miasto) na swoim terenie informację o obowiązku opracowania procedury i instrukcji stosowania się do ogłaszanych ostrzeżeń.

W trakcie trwania ogłoszonego POZIOMU ostrzeżenia dyrektorzy mają obowiązek:

- przekazać informację podopiecznym,
- przekazać informację pisemną (opcjonalnie w formie graficznej) na tablicach ogłoszeniowych placówki,
- zastosować środki zapobiegające narażeniu podopiecznych na negatywne skutki złej jakości powietrza.

Zestawienie działań krótkoterminowych do realizacji przez Miasta na prawach powiatu

Nazwa działania	Szczegółowy opis działania	Stosowanie działania	Podmioty objęte działaniem	Podmioty odpowiedzialne za realizację działania
Działania informacyjne				
Informowanie o zagrożeniu złą jakością powietrza	Wzmocnienie systemu powiadamiania o złej jakości powietrza, ostrzeżeniach i ogłoszonych alarmach. Wprowadzenie jednolitych procedur postępowania na szczeblu wojewódzkim, powiatowym i lokalnym. Rozszerzenie wykorzystania: - systemu Regionalnego Systemu Ostrzegania (RSO), - lokalnych stacji radiowych i telewizyjnych oraz prasy, - portali informacyjnych i mediów społecznościowych.	Działanie niezbędne do realizacji Planu działań krótkoterminowych	Podmioty gospodarcze na terenie województwa, placówki oświatowe i opiekuńcze, placówki ochrony zdrowia oraz społeczeństwo.	WIOŚ Katowice Zarząd Województwa WCZK oraz PCZK
Doskonalenie systemu przekazywania informacji o jakości powietrza	Na głównej stronie internetowej każdej jednostki samorządu terytorialnego mają być zamieszczone odwołania (linki) do strony internetowej WIOŚ z bieżącą informacją o jakości powietrza.	System wykorzystywany na każdym poziomie ostrzegania	Samorzady powiatowe i gminne, WIOŚ	Samorzady powiatowe i gminne.
Coroczna aktualizacja procedur postępowania przez jednostki zobligowane do działań krótkoterminowych	Przegląd i aktualizacja corocznie procedur postępowania w trakcie ogłoszonych poziomów ostrzegania	Procedury stosowane w PDK, aktualizowane corocznie	Placówki oświatowe i opiekuńcze, placówki służby zdrowia, Policja, Straż Miejska	Placówki oświatowe i opiekuńcze, placówki służby zdrowia, Policja, Straż Miejska
Zalecenia korzystania z komunikacji zbiorowej zamiast indywidualnej	Wskazanie rozwiązań związanych z komunikacją zbiorową w celu ograniczenia ilości pojazdów poruszających się po drogach	Może być wdrożone niezależnie od innych działań	Spółeczeństwo, przewoźnicy komunikacji publicznej	Zarząd województwa, Samorzady powiatowe i gminne, przewoźnicy

Nazwa działania	Szczegółowy opis działania	Stosowanie działania	Podmioty objęte działaniem	Podmioty odpowiedzialne za realizację działania
Działania ostrzegawcze				
Ograniczenie długotrwałego przebywania na otwartej przestrzeni	Ograniczenie dla uniknięcia długotrwałego narażenia na podwyższone stężenia zanieczyszczeń. Zaniechanie spacerów i wyjść pieszych przez zorganizowane grupy np.: wycieczki, zawody sportowe.	Wdrożone w trakcie trwania ostrzeżenia. Wymaga śledzenia prognozy jakości powietrza oraz wyników pomiarów jakości powietrza	Spoleczeństwo	Samorządy powiatowe i gminne, placówki oświatowe, opiekuńcze i placówki opieki zdrowotnej,
Ograniczenie aktywności fizycznej na zewnątrz	Ograniczenie aktywności fizycznej na otwartej przestrzeni, gier zespołowych, pracy na otwartej przestrzeni w celu ograniczenia negatywnego wpływu złej jakości powietrza	Wdrożone w trakcie trwania ostrzeżenia. Wymaga śledzenia prognozy jakości powietrza oraz wyników pomiarów jakości powietrza	Spoleczeństwo	Samorządy powiatowe i gminne, placówki oświatowe, opiekuńcze i placówki opieki zdrowotnej, pracodawcy
Stosowanie się do zaleceń lekarskich	Profilaktyczne działania w celu przygotowania się do możliwych skutków narażenia na wysokie stężenia jak np.: ataki astmy czy duszności	Wdrożone w trakcie trwania ostrzeżenia. Wymaga śledzenia prognozy jakości powietrza oraz wyników pomiarów jakości powietrza	Spoleczeństwo	Spoleczeństwo
Unikanie przewietrzania pomieszczeń w trakcie trwania ostrzeżenia	Profilaktyczne ograniczenie negatywnego oddziaływania wysokich stężeń substancji w powietrzu	Wdrożone w trakcie trwania alarmów. Wymaga śledzenia prognozy jakości powietrza oraz wyników pomiarów jakości powietrza	Spoleczeństwo	Spoleczeństwo
Działania operacyjne				
ŹRÓDŁA POWIERZCHNIOWE				
Intensywne kontrole instalacji spalania paliw stałych	<p>Kontrole indywidualnych kotłów i pieców przez upoważnionych pracowników gmin i straży miejskiej (art. 379 ustawy Prawo ochrony środowiska),</p> <p>Kontrole powinny obejmować interwencje zgłaszane telefonicznie oraz patrole w rejonach o wysokim ryzyku spalania odpadów i zakazanych paliw</p> <p>Nakładane kary za naruszenie przepisów zakazujących spalanie odpadów i zakazanych paliw powinny uwzględniać szczególną szkodliwość tych działań w sytuacjach wysokich stężeń zanieczyszczeń.</p> <p>Minimalna ilość przeprowadzonych kontroli w trakcie trwania alarmu (POZIOM III):</p> <p>ilość kontroli dla miast powyżej 100 tys. mieszkańców- <u>15 kontroli</u>;</p> <p>dla gmin od 50 do 100 tys. mieszkańców – <u>10 kontroli</u>;</p> <p>dla gmin poniżej 50 tys. mieszkańców - <u>5 kontroli</u></p>	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.	Właściciele nieruchomości, Zarządcy osiedli, Mieszkańcy	Samorządy gminne, straż miejska/gminna

Nazwa działania	Szczegółowy opis działania	Stosowanie działania	Podmioty objęte działaniem	Podmioty odpowiedzialne za realizację działania
Kontrole w zakresie zakazu spalania pozostałości roślinnych na powierzchni ziemi	Całkowity zakaz palenia na powierzchni ziemi pozostałości roślinnych z ogrodów oraz zakaz rozpalania ognisk. Zakaz nie dotyczy działań i czynności związanych z gospodarką leśną.	Działanie powinno być wdrożone w sytuacji braku opadów (deszczu lub śniegu).	Właściciele ogródków przydomowych i działkowych, Zakaz dotyczy wszystkich osób przebywających na obszarze stref, w których ogłoszony alarm.	Samorządy gminne, Straż miejska/gminna, Policja
Zalecenie ograniczenia stosowania kominków	Właściciele i zarządcy nieruchomości powinni czasowo zrezygnować z palenia w kominkach. Ograniczenie nie dotyczy kominków wyposażonych w system dopalania gazów pozostałych podczas spalania drewna oraz nieruchomości, w których kominek stanowi jedyne źródło ogrzewania mieszkania.	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych.	Właściciele, Zarządcy osiedli, Mieszkańcy Zakaz dotyczy wszystkich osób przebywających na obszarze stref, w których został ogłoszony POZIOM III	Samorządy gminne
ŹRÓDŁA LINIOWE				
Wprowadzenie darmowej komunikacji publicznej po uzgodnieniu zakresu z przewoźnikami	Zaleca się dodatkowo wprowadzenie przez rady gmin czasowej możliwości bezpłatnego korzystania z komunikacji zbiorowej dla wszystkich mieszkańców po uzgodnieniu tego działania z lokalnymi przewoźnikami komunikacji publicznej.	Działanie może być wdrożone niezależnie od warunków meteorologicznych w III poziomie	Spółceństwo, przewoźnicy w województwie śląskim na obszarze, dla którego ogłoszono POZIOM III	przewoźnicy z terenu województwa, prezydenci, burmistrzowie, wójtowie,
Przeniesienie uciążliwego natężenia ruchu pojazdów na odcinki alternatywne w przypadku funkcjonowania systemu ITS w miastach.	Czasowe ograniczenie ruchu pojazdów w centrach miast w zabudowie mieszkaniowej do niezbędnego minimum dojazdu dla mieszkańców, Wykorzystanie inteligentnego systemu zarządzania ruchem w miastach.	W trakcie trwania III POZIOMU	Użytkownicy dróg	Zarządy dróg
INNE ŹRÓDŁA				
Zalecenie ograniczenia prac powodujących zapylenie	Zalecenie ograniczenia wszelkich prac powodujących nadmierne pylenie jak prace rozbiórkowe, prace kamieniarskie, czyszczenie chodników dmuchawami, zamiatanie mechaniczne ulic na sucho.	Działanie powinno być realizowane niezależnie od warunków poza okresami występowania opadów	Inwestorzy, podmioty gospodarcze, jednostki samorządu terytorialnego	Jednostki samorządu terytorialnego
Działania organizacyjne				
Zbudowanie i aktualizacja bieżąca bazy danych o jednostkach oświatowych i opiekuńczych	Zbudowanie i aktualizacja pełnej listy jednostek oświatowych i opiekuńczych, w tym placówki oświatowe i wychowawcze, podmioty odpowiedzialne za wypoczynek, podmioty organizujące aktywność sportową, które należy powiadomić w trakcie ostrzeżeń o konieczności zastosowania działań zapobiegawczych	Baza aktualizowana corocznie, musi być przygotowana w pierwszej kolejności.	Placówki oświatowe, placówki opiekuńcze	Samorządy gminne

Nazwa działania	Szczegółowy opis działania	Stosowanie działania	Podmioty objęte działaniem	Podmioty odpowiedzialne za realizację działania
Zbudowanie i aktualizacja bazy danych o jednostkach opieki zdrowotnej	Zbudowanie pełnej aktualizowanej listy jednostek opieki zdrowotnej, które należy powiadomić w trakcie trwania poziomów ostrzegania o konieczności zastosowania działań przygotowawczych na wypadek zwiększonej liczby zachorowań.	Baza aktualizowana corocznie, musi być przygotowana w pierwszej kolejności.	Placówki ochrony zdrowia, szpitale, kliniki i przychodnie	Samorządy gminne
Aktualizacja procedur postępowania w ramach planów zarządzania kryzysowego – gminnych	Aktualizacja procedur postępowania w trakcie ogłoszenia alarmów przez jednostki prowadzące działania informacyjne i zapobiegawcze odnośnie sposobu postępowania po uzyskaniu informacji o złej jakości powietrza.	Procedury muszą być ustalone w poszczególnych grupach jednostek realizujących działania na etapie planów zarządzania kryzysowego.	Placówki oświatowe i opiekuńcze, placówki ochrony zdrowia, jednostki informacyjne, obiekty użyteczności publicznej jak domy kultury, muzea, urzędy, placówki kultury i nauki	Organy zarządzania kryzysowego odpowiedzialne za opracowanie i aktualizację planów zarządzania kryzysowego.

Zestawienie działań długoterminowych do realizacji przez Miasta na prawach powiatu:

1. udostępnianie informacji o jakości powietrza poprzez stronę internetową jst, co służy zwiększeniu świadomości osób,
2. wprowadzanie procedur postępowania w placówkach oświatowych i opiekuńczych oraz placówkach ochrony zdrowia,
3. zaopatrzenie placówek oświatowych typu żłobki i przedszkola oraz szpitale w przenośne oczyszczacze powietrza celem redukcji lokalnie występujących wysokich stężeń pyłów w pomieszczeniach,
4. profilaktyka badań wśród dzieci i młodzieży szkolnej w zakresie chorób układu oddechowego wywołanych przez złą jakość powietrza,
5. tworzenie pasów zieleni wzdłuż ciągów komunikacyjnych jako barier ochronnych przed ekspozycją na zanieczyszczenia,
6. tworzenie stref rekreacji poza obszarami narażonymi na szczególne oddziaływanie źródeł emisji,
7. edukacja ekologiczna.